**Хожило Максим Едуардович,** кандидат технічних наук, докторант кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна, ORCID ID: 0000-0003-1841-4490

**Khozhylo Maksym,** PhD of Technical Sciences., doctoral student of Dnipro University of Technology, Dnipro, Ukraine, ORCID ID: 0000-0003-1841-4490

# СТРАТЕГІЧНА ВІЗІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗЕЛЕНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ВИКЛИКИ ТА ОРІЄНТИРИ

# STRATEGIC VISION OF THE STATE POLICY OF GREEN TRANSFORMATION: CHALLENGES AND LANDMARKS

*Анотація*

У статті досліджено стратегічну візію державної політики зеленої трансформації в контексті глобальних кліматичних викликів, євроінтеграційних процесів та необхідності переходу до сталої моделі розвитку. Обґрунтовано актуальність формування цілісного стратегічного бачення зеленої трансформації як ключового інструменту досягнення кліматичної нейтральності, підвищення енергетичної безпеки та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Здійснено порівняльний аналіз стратегічних візій та орієнтирів державної політики зеленої трансформації Європейського Союзу та України. Проаналізовано концептуальні підходи до формування довгострокового стратегічного бачення зеленого переходу, включаючи визначення амбітних кліматичних цілей, секторальних траєкторій декарбонізації, механізмів мобілізації ресурсів та забезпечення справедливого переходу. Визначено ключові

елементи стратегічної візії зеленої трансформації, що включають чітко сформульовані довгострокові цілі та проміжні орієнтири, комплексність охоплення всіх секторів економіки, інтеграцію економічних, соціальних та екологічних вимірів сталого розвитку, механізми координації та моніторингу реалізації стратегії. Виявлено основні виклики формування та реалізації стратегічної візії зеленої трансформації, зокрема невизначеність технологічних траєкторій, обмеженість фінансових ресурсів, інституційні бар'єри, соціальні наслідки зеленого переходу, геополітичні ризики та специфічні умови воєнного стану в Україні. Запропоновано напрями вдосконалення стратегічної візії державної політики зеленої трансформації, спрямовані на посилення довгострокового стратегічного планування юридичне закріплення кліматичних зобов'язань, мобілізацію фінансових ресурсів, розбудову інституційної спроможності та забезпечення широкої суспільної підтримки зеленого переходу.

*Ключові слова:* стратегічна візія, державна політика, зелена трансформація, кліматична нейтральність, стратегічні орієнтири, виклики декарбонізації, довгострокове планування, справедливий перехід, енергетична безпека, сталий розвиток.

*Abstract*

The article examines the strategic vision of the state policy of green transformation in the context of global climate challenges, European integration processes and the need to transition to a sustainable development model. The relevance of forming a holistic strategic vision of green transformation as a key tool for achieving climate neutrality, increasing energy security and ensuring the competitiveness of the national economy is substantiated. A comparative analysis of the strategic visions and guidelines of the state policy of green transformation of the European Union and Ukraine is carried out. Conceptual approaches to forming

a long-term strategic vision of green transition are analyzed, including the definition of ambitious climate goals, sectoral decarbonization trajectories, mechanisms for resource mobilization and ensuring a just transition. Key elements of the strategic vision of green transformation are identified, including clearly formulated long-term goals and intermediate milestones, comprehensive coverage of all sectors of the economy, integration of economic, social and environmental dimensions of sustainable development, mechanisms for coordination and monitoring of strategy implementation. The main challenges in the formation and implementation of the strategic vision of the green transformation are identified, in particular, the uncertainty of technological trajectories, limited financial resources, institutional barriers, social consequences of the green transition, geopolitical risks and specific conditions of martial law in Ukraine. Directions for improving the strategic vision of the state policy of the green transformation are proposed, aimed at strengthening long-term strategic planning, legally enshrining climate commitments, mobilizing financial resources, building institutional capacity and ensuring broad public support for the green transition.

*Keywords:* strategic vision, state policy, green transformation, climate neutrality, strategic orientations, decarbonization challenges, long-term planning, just transition, energy security, sustainable development.

*Постановка проблеми.* Для України вироблення чітко окресленої стратегічної візії зеленої трансформації набуває особливої ваги з огляду на євроінтеграційні зобов'язання держави, потребу структурної модернізації ресурсо- та енергоємної економіки, зміцнення енергетичної самодостатності та здійснення післявоєнного відновлення на принципах сталого розвитку [3]. Водночас процес формування й упровадження такої стратегічної візії ускладнюється комплексом викликів інституційного, фінансового, технологічного й соціального характеру. Це зумовлює необхідність

наукового обґрунтування концептуальних підходів до зеленого переходу, осмислення міжнародного досвіду та визначення раціональних шляхів побудови цілісної стратегічної візії зеленої трансформації з урахуванням національної специфіки.

*Метою статті* є аналіз стратегічної візії державної політики зеленої трансформації, виокремлення її ключових складових і принципів формування довгострокового бачення зеленого переходу, а також обґрунтування напрямів удосконалення стратегічних підходів з метою прискорення переходу до кліматично нейтральної, енергетично незалежної та конкурентоспроможної економіки.

*Аналіз останніх досліджень та публікацій.* Проблематика стратегічного планування та формування довгострокових візій зеленої трансформації активно досліджується вітчизняними та зарубіжними науковцями. Концептуальні засади стратегічного планування кліматичної політики розкрито у працях Fankhauser S., Smith S., Allen M., які аналізують елементи довгострокових стратегій декарбонізації та їх роль у досягненні кліматичних цілей [7]. Порівняльний аналіз національних стратегій кліматичної нейтральності здійснили Roelfsema M., van Soest H., Harmsen M., досліджуючи амбітність цілей, секторальні траєкторії та механізми реалізації у різних країнах [12]. Виклики формування довгострокових стратегій декарбонізації аналізували Bataille C., Waisman H., Colombier M., акцентуючи увагу на технологічній невизначеності, інституційних бар'єрах та соціальних аспектах [5]. Інструменти стратегічного планування зеленої трансформації досліджували Huppmann D., Kriegler E., які розробляли сценарні підходи до моделювання довгострокових траєкторій декарбонізації [8]. Вітчизняні науковці В. Богун, М. Барановський, І. Корнієнко, О. Кузнєцова, Л. Ястремська аналізували стратегічні орієнтири України у сфері кліматичної політики та енергетичної трансформації [1, 2]. Проте

недостатньо висвітленими залишаються питання формування цілісної стратегічної візії зеленої трансформації в умовах воєнного стану, післявоєнного відновлення та інтеграції до європейського зеленого простору, що визначає актуальність даного дослідження.

*Виклад основного матеріалу.* Стратегічна візія як концепція довгострокового бачення бажаного майбутнього стану економіки та суспільства є фундаментальним елементом ефективної державної політики зеленої трансформації. Довгострокові стратегії декарбонізації, також відомі як стратегії низьковуглецевого розвитку або стратегії кліматичної нейтральності, являють собою інституціоналізовану форму стратегічної візії зеленої трансформації, що визначає шляхи досягнення балансу між антропогенними викидами парникових газів та їх поглинанням до середини XXI століття.

Станом на початок 2025 року значна кількість країн світу, включаючи найбільших емітентів парникових газів та провідні економіки, оприлюднили свої довгострокові стратегії декарбонізації або оголосили про політичні зобов'язання досягти кліматичної нейтральності до 2050-2070 років. Ця безпрецедентна мобілізація стратегічного планування відображає визнання того факту, що звершення кліматичних цілей вимагає фундаментальної трансформації всіх секторів економіки протягом наступних десятиліть та не може бути досягнуто через інкрементальні зміни чи короткострокові політики.

Ключові елементи стратегічної візії зеленої трансформації передбачають, насамперед, формування чітко окресленої довгострокової мети, яка зазвичай визначається як досягнення кліматичної нейтральності або нульового чистого рівня викидів парникових газів до встановленого року, що створює ясний кінцевий орієнтир для всього процесу перетворень. Встановлення проміжних етапів і кількісних цільових показників на п’яти-,

десяти- та п’ятнадцятирічні періоди забезпечує послідовність дій, створює підґрунтя для відстеження результатів і дає змогу своєчасно коригувати політику у разі відхилення від запланованого напрямку.

Заначимо, що стратегічна візія ЄС базується на чітко визначеній довгостроковій меті досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року, юридично закріпленій у Регламенті про кліматичний закон, прийнятому у 2021 році, що перетворив політичне зобов'язання на правовий обов'язок для всіх держав-членів. Проміжна мета скорочення викидів щонайменше на 55 % до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року створює амбітний десятилітній орієнтир, що вимагає прискорення темпів декарбонізації майже удвічі порівняно з попередніми десятиліттями [9 ; 11].

Фінансові інструменти реалізації стратегічної візії ЄС базуються на принципі мейнстрімінгу кліматичних дій у всі бюджетні інструменти, зокрема щонайменше 30% багаторічного бюджету ЄС на період 2021-2027 років та коштів Фонду відновлення Next Generation EU спрямовуються на кліматичні цілі, що становить понад 0,5 трильйона євро публічних інвестицій. Європейський інвестиційний банк як Європейський кліматичний банк спрямовує понад 50 % свого кредитного портфеля на фінансування зелених проєктів. Механізм справедливого переходу з бюджетом близько 20 мільярдів євро підтримує регіони, найбільш залежні від викопних палив та вуглецевоємних галузей, у їхній економічній диверсифікації та соціальній трансформації [6].

Інституційний механізм управління реалізацією стратегічної візії включає Генеральний директорат Європейської комісії з питань кліматичних дій як центральний орган координації кліматичної політики, Європейську наукову консультативну раду з питань зміни клімату як незалежний орган для оцінки прогресу та консультування щодо політики, систему інтегрованих національних енергетичних та кліматичних планів держав-

членів для забезпечення узгодженості національних політик з європейськими цілями, механізм регулярного перегляду амбітності цілей кожні п'ять років для забезпечення відповідності останнім експертним даним та технологічним можливостям.

Для України формування чіткої стратегічної візії зеленої трансформації є стратегічним пріоритетом, що поєднує євроінтеграційні зобов'язання, необхідність модернізації економіки та завдання післявоєнного відновлення [3]. Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року є ключовим документом довгострокового стратегічного планування, що визначає шляхи досягнення кліматичної нейтральності. Стратегічна візія України базується на меті досягнення кліматично нейтральної економіки до 2060 року з можливістю прискорення до 2050 року за умови отримання достатньої міжнародної фінансової та технічної підтримки. Проміжний орієнтир скорочення викидів на 65% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року є амбітним зобов'язанням, що вимагає значного прискорення темпів декарбонізації [4].

В свою чергу, секторальні напрями декарбонізації, закладені в українській стратегії, охоплюють передусім трансформацію енергетики шляхом активного розвитку відновлюваних джерел енергії з орієнтиром на досягнення щонайменше 25% їх частки у кінцевому енергоспоживанні до 2035 року. Паралельно передбачається оновлення енергетичної інфраструктури, поетапне виведення з експлуатації застарілих вугільних ТЕС, збереження й розвиток атомної генерації як стабільного низьковуглецевого джерела базового навантаження, а також модернізація мереж для інтеграції децентралізованої генерації.

Промислова декарбонізація передбачає підвищення енергоефективності енергоємних галузей, впровадження найкращих доступних технологій у металургії, хімічній та цементній промисловості,

розвиток виробництва та використання низьковуглецевого водню, циркулярну економіку та матеріальну ефективність. Трансформація транспорту включає електрифікацію громадського транспорту та легкового автотранспорту, розбудову зарядної інфраструктури для електромобілів, використання альтернативних палив у важкому транспорті, розвиток залізничного транспорту як низьковуглецевої альтернативи. Енергоефективність будівель досягається через термомодернізацію існуючого будівельного фонду, стандарти будівництва будівель із майже нульовим споживанням енергії, електрифікацію опалення через теплові насоси, інтеграцію відновлювальних джерел енергії у будівлі. Аграрний сектор та землекористування фокусуються на кліматично розумному сільському господарстві, відновленні деградованих земель, а також збереженні й розширенні лісових екосистем як природних поглиначів вуглецю.

План післявоєнного відновлення України інтегрує зелену трансформацію як наскрізний принцип відновлення всіх секторів економіки та інфраструктури. Енергетична безпека та зелений перехід визначені як один із ключових напрямів Плану з акцентом на розвиток розосередженої відновлювальної генерації, модернізацію енергетичних мереж, підвищення енергоефективності, розвиток накопичувачів енергії, виробництво та використання зеленого водню. Міжнародна підтримка через програми ЄС, США, міжнародних фінансових інституцій створює унікальні можливості для мобілізації фінансових ресурсів та трансферу технологій для реалізації амбітної стратегічної візії зеленої трансформації України.

Стратегічне планування передбачає ухвалення рішень, що спираються на прогнози майбутніх економічних умов, які в довгостроковій перспективі можуть істотно відхилятися від реальних обставин. Одним із ключових викликів є досягнення рівноваги між амбітністю та практичною

здійсненністю стратегічних орієнтирів. Надто обережні цілі можуть виявитися недостатніми для виконання зобов'язань у межах Паризької угоди, тоді як завищені орієнтири без чіткого та реалістичного механізму реалізації ризикують підірвати довіру до політики та спричинити невиконання задекларованих завдань. Тому стратегічне бачення має одночасно стимулювати глибокі трансформаційні зміни й спиратися на обґрунтовану оцінку технологічного розвитку, наявних економічних ресурсів та інституційних можливостей. Визначення збалансованого рівня амбітності потребує комплексного аналізу потенціалу скорочення викидів у різних секторах, зіставлення витрат і переваг альтернативних траєкторій розвитку, а також урахування соціальних і політичних обмежень, що впливають на реалізацію кліматичної політики.

Виклики формування та реалізації стратегічної візії державної політики зеленої трансформації є багатовимірними та взаємопов'язаними, що вимагає комплексного підходу до їх розуміння та подолання.

Концептуальні виклики стратегічного планування зеленої трансформації пов'язані з фундаментальною невизначеністю щодо майбутніх технологічних траєкторій, економічних умов, соціальних преференцій та політичних пріоритетів на горизонті двадцяти-тридцяти років, що ускладнює формування чітких довгострокових стратегій. Зокрема, технологічна невизначеність стосується того, які саме технології декарбонізації виявляться найбільш ефективними та економічно конкурентоспроможними у майбутньому, оскільки багато критично важливих технологій, включаючи зелений водень, технології уловлювання вуглецю, довгострокове накопичення енергії, перебувають на ранніх стадіях комерціалізації та їхня майбутня вартість і продуктивність залишаються непевними. Невизначеність щодо майбутніх цін на енергоносії, вартості технологій, процентних ставок впливає на економічну доцільність різних траєкторій декарбонізації та

потребу в інвестиціях. Соціальний вимір невизначеності пов’язаний із можливими змінами споживчих уподобань, готовністю суспільства приймати витрати зеленого переходу та рівнем політичної підтримки амбітної кліматичної політики, що здатні коливатися під впливом економічних потрясінь, політичних трансформацій і динаміки громадської думки.

Інституційні виклики стратегічного планування пов'язані з необхідністю забезпечення довгострокової стабільності та передбачуваності політики незалежно від політичних циклів та змін урядів. Зелена трансформація вимагає масштабних довгострокових інвестицій в інфраструктуру, технології, людський капітал, що можуть окупитися лише через десятиліття, тому інвестори потребують впевненості у стабільності політики та регуляторного середовища. Юридичне закріплення кліматичних цілей у національному законодавстві, як це зробив Європейський Союз через Кліматичний закон, є одним із механізмів підвищення стабільності політики, проте навіть юридичні зобов'язання можуть бути переглянуті новими політичними силами.

Координація дій численних урядових агенцій та рівнів влади є критично важливою для ефективної реалізації комплексної стратегічної візії, що охоплює всі сектори економіки та потребує узгодженої політики у сферах енергетики, промисловості, транспорту, будівництва, сільського господарства, фінансів, освіти, науки. Фрагментація повноважень між різними міністерствами та відомствами часто призводить до неузгодженості секторальних політик, дублювання зусиль, прогалин у регулюванні. Створення потужних координаційних механізмів, таких як міжвідомчі комітети, спеціалізовані агенції з широкими координаційними повноваженнями, чіткий розподіл відповідальності за досягнення цілей є необхідним для забезпечення узгодженості політики.

Фінансові виклики реалізації стратегічної візії зеленої трансформації пов'язані з необхідністю мобілізації масштабних інвестиційних ресурсів для декарбонізації економіки. Оцінка Міжнародного енергетичного агентства свідчить, що досягнення глобальної кліматичної нейтральності до 2050 року потребує масштабних щорічних інвестицій у чисті енергетичні технології, що становить за різними підрахунками до 4,5 % глобального ВВП [10]. Для окремих країн, особливо тих, що мають застарілу енергоємну економіку, відносна потреба в інвестиціях може бути ще вищою.

Публічні фінанси більшості країн обмежені через високі рівні державного боргу, конкуруючі пріоритети витрат на соціальний захист, охорону здоров'я, освіту, оборону, інфраструктуру, що обмежує можливості масштабних бюджетних інвестицій у зелену трансформацію. Економічні кризи, такі як пандемія COVID-19 або енергетична криза, додатково обмежують фіскальний простір для зелених інвестицій. Навіть розвинені країни з доступом до дешевого фінансування стикаються з необхідністю пріоритезації використання обмежених публічних ресурсів між різними напрямами зеленої трансформації. Мобілізація приватного капіталу є критично важливою для заповнення інвестиційного розриву, оскільки публічні фінанси можуть покрити лише частину потреби у інвестиціях. Проте приватні інвестиції потребують привабливих ризик-скоригованих прибутків, що вимагає створення сприятливого інвестиційного клімату через стабільну та передбачувану регуляторну політику, механізми зниження ризиків, інноваційні фінансові інструменти.

Технологічні виклики реалізації стратегічної візії пов'язані з необхідністю масштабного впровадження чистих технологій у всіх секторах економіки. Технології декарбонізації важкої промисловості, включаючи виробництво сталі, цементу, хімічних продуктів, знаходяться переважно на стадії пілотних проєктів або ранньої комерціалізації та потребують значних

зусиль для досягнення економічної конкурентоспроможності та масштабування. Довгострокове накопичення енергії для сезонного зберігання великих обсягів електроенергії є технологічно складним завданням, що вимагає розвитку альтернативних технологій накопичення, включаючи водень, стиснене повітря, гравітаційне накопичення. Декарбонізація авіації та морського судноплавства вимагає розробки та масштабування альтернативних палив, включаючи сталі авіаційні палива, аміак, метанол, електричні та водневі двигуни.

Геополітичні виклики зеленої трансформації включають міжнародну конкуренцію за технологічне лідерство у чистих технологіях, що стає новим виміром економічного та геополітичного суперництва між державами. Так, зокрема, США, ЄС, Китай конкурують за домінування у виробництві ключових компонентів зеленої економіки, включаючи сонячні панелі, вітрові турбіни, батареї для електромобілів, електролізери для виробництва водню, що відображає розуміння стратегічного значення контролю над технологіями майбутнього. Промислова політика підтримки вітчизняного виробництва зелених технологій, вимоги щодо локального вмісту, експортні обмеження на критичні технології створюють нові торговельні напруження та ризики фрагментації глобальних ланцюгів постачання.

Соціальні виклики реалізації стратегічної візії пов'язані з нерівномірним розподілом вигод та витрат зеленого переходу між різними групами населення, регіонами, секторами економіки. Працівники вугільної, нафтогазової та інших вуглецевоємних галузей стикаються з ризиками втрати роботи внаслідок декарбонізації, причому їхні спеціалізовані навички важко трансферуються до зелених галузей без значної перекваліфікації. Регіони, економіка яких історично базувалася на видобутку викопних палив або енергоємних виробництвах, стикаються з ризиками економічного занепаду, скорочення податкових надходжень до місцевих бюджетів, відтоку

населення, якщо не буде здійснено цілеспрямовану політику економічної диверсифікації та створення нових економічних можливостей.

Справедливий перехід як концепція та практична політика спрямована на забезпечення того, щоб зелена трансформація не залишала позаду найбільш вразливих працівників та громад. Участь громад та соціальний діалог є критично важливими для легітимності та ефективності справедливого переходу. Залучення представників працівників, профспілок, місцевих громад до процесів прийняття рішень щодо трансформації регіонів, врахування їхніх потреб та пріоритетів у розробці політик підтримки, прозорість комунікації про плани та графіки трансформації створюють умови для соціальної прийнятності зеленого переходу. Механізм справедливого переходу ЄС є найбільш розвиненим прикладом інституціоналізації підтримки постраждалих регіонів через надання фінансування для економічної диверсифікації, перекваліфікації працівників, соціального захисту, за умови розробки територіальних планів справедливого переходу з участю місцевих стейкхолдерів.

Для України специфічні виклики формування та реалізації стратегічної візії зеленої трансформації додатково включають необхідність одночасного забезпечення енергетичної безпеки в умовах воєнного стану, відновлення зруйнованої інфраструктури та модернізації застарілої економіки. Обмеженість фінансових ресурсів через воєнні витрати, що становлять значну частку державного бюджету, економічний спад, руйнування продуктивних потужностей створює гострі фінансові обмеження для зелених інвестицій. Максимальне залучення міжнародної фінансової підтримки через гранти, пільгові кредити, гарантії є критично важливим для фінансування зеленої трансформації в умовах обмежених власних ресурсів.

Напрями удосконалення стратегічної візії державної політики у сфері зеленої трансформації формуються на основі аналізу наявних викликів і

узагальнення кращих міжнародних практик. Поглиблення довгострокового стратегічного планування потребує розроблення комплексних, науково обґрунтованих стратегій декарбонізації, що передбачають чітко визначені секторальні траєкторії, оцінку інвестиційних потреб та всебічний аналіз соціально-економічних ефектів переходу. Такі стратегії мають спиратися на актуальні наукові дані щодо сценаріїв скорочення викидів, узгоджених із температурними орієнтирами Паризької угоди, застосовувати інструменти сценарного моделювання для порівняння альтернативних шляхів декарбонізації та їхніх наслідків, а також систематично переглядатися з урахуванням нових наукових результатів, технологічного прогресу й змін економічної кон'юнктури.

Інституційна сталість кліматичної політики значною мірою залежить від її правового закріплення на національному рівні. Інкорпорація кліматичних зобов'язань у законодавство підвищує передбачуваність і послідовність державної політики, формуючи юридично зобов'язуючі орієнтири, що зберігають чинність незалежно від зміни політичних циклів. Кліматичне законодавство може передбачати встановлення довгострокових цілей досягнення кліматичної нейтральності, визначення проміжних показників скорочення викидів, запровадження механізмів регулярної звітності щодо прогресу, створення незалежних консультативних інституцій для оцінювання ефективності політики, а також процедур оперативного коригування у випадку відхилення від запланованих показників.

Формування незалежних кліматичних консультативних інституцій сприяє забезпеченню науково обґрунтованої експертної підтримки урядових рішень, здійсненню неупередженого моніторингу досягнутих результатів, а також підвищенню рівня прозорості й підзвітності кліматичної політики. До складу таких органів доцільно залучати провідних фахівців у сфері кліматології, енергетики, економіки та соціальних наук, в компетенції яких

буде регулярна оцінка відповідності національних цілей і політичних заходів задекларованим кліматичним орієнтирам, підготовка рекомендацій щодо вдосконалення стратегії та звітування безпосередньо перед парламентом, що гарантує інституційну незалежність від виконавчої влади.

Залучення необхідних фінансових ресурсів потребує комплексного, багатоканального підходу. Йдеться про розширення державних зелених інвестицій у наукові дослідження та розробки, інфраструктурні проєкти й підтримку ранніх етапів впровадження інноваційних технологій, активніше використання можливостей міжнародного кліматичного фінансування через фінансові інституції, спеціалізовані фонди та програми двосторонньої допомоги. Водночас важливим є формування сприятливого середовища для приватного капіталу шляхом забезпечення стабільної регуляторної політики, впровадження інноваційних фінансових інструментів і механізмів мінімізації інвестиційних ризиків. Запровадження зеленої таксономії дає змогу чітко визначити критерії екологічно сталої економічної діяльності, забезпечуючи інвесторам прозорість щодо того, які проєкти відповідають принципам зеленого фінансування. У свою чергу, механізм зелених облігацій дозволяє акумулювати фінансові ресурси шляхом випуску боргових інструментів, кошти від яких спрямовуються виключно на реалізацію екологічних і кліматично орієнтованих ініціатив.

Посилення інституційної спроможності передбачає формування або зміцнення координаційних структур, відповідальних за управління процесом зеленої трансформації, із чітко визначеними повноваженнями щодо узгодження політики між різними міністерствами та відомствами, моніторингу результатів і підготовки звітності про досягнення встановлених цілей. Важливим елементом є підвищення професійного рівня державних службовців шляхом спеціалізованого навчання з питань кліматичної політики, розвитку зелених технологій і механізмів сталого фінансування,

що сприятиме більш ефективному управлінню трансформаційними процесами. Залучення наукової та міжнародної експертизи через співпрацю з академічними установами, аналітичними центрами та міжнародними організаціями, створення консультативних платформ і робочих груп, замовлення ґрунтовних науково-дослідних робіт забезпечує опору політики «зеленої трансформації» на доказову базу та кращі світові практики.

Формування широкої суспільної підтримки зеленого переходу є визначальним чинником довгострокової політичної стійкості та легітимності трансформаційних рішень. Зокрема, для України пріоритетним напрямом удосконалення стратегічного бачення є інтеграція принципів зеленої трансформації у всі програми повоєнної відбудови шляхом запровадження екологічних критеріїв відбору проєктів, застосування міжнародних стандартів зеленого будівництва та енергоефективності, а також надання переваги розвитку децентралізованої відновлюваної генерації й інтелектуальних енергомереж. Важливим завданням залишається максимальне використання потенціалу міжнародної підтримки через активну участь у глобальних ініціативах зеленого відновлення, підготовку якісних проєктів для міжнародних фінансових інституцій та застосування сучасних інструментів зеленого фінансування. Паралельно необхідним є прискорення гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами у сферах енергетики, кліматичної політики та циркулярної економіки, що є ключовою передумовою інтеграції до європейського зеленого простору та підготовки до членства в Європейському Союзі.

*Висновки.* Дослідження стратегічної візії державної політики зеленої трансформації на основі порівняльного аналізу досвіду ЄС та України дозволяє сформулювати комплекс висновків щодо концептуальних засад, ключових елементів, викликів та напрямів вдосконалення довгострокового стратегічного планування зеленого переходу. Стратегічна візія як цілісне

довгострокове бачення майбутнього кліматично нейтральної економіки та суспільства є фундаментальним елементом ефективної державної політики зеленої трансформації, що забезпечує чіткий напрям руху, передбачуваність політики, мобілізацію інвестицій, координацію дій численних стейкхолдерів та суспільну легітимність трансформаційних змін.

Успішна реалізація стратегічної візії зеленої трансформації є не лише екологічним імперативом для боротьби зі зміною клімату, але й економічною можливістю для створення нових галузей, технологій, робочих місць, підвищення конкурентоспроможності та добробуту суспільства. Формування амбітної, всеохоплюючої, соціально справедливої стратегічної візії зеленої трансформації є ключовим завданням сучасної державної політики для забезпечення сталого майбутнього.

*Література:*

1. Богун В. Державна кліматична політика України: правова еволюція. Economics and Law, 77(2), 2025. С. 101–112. https://doi.org/10.15407/econlaw.2025.02.101

2. Кузнєцова О. О., Ястремська Л. С., Корнієнко І. М., Барановський М. М. Екологічні орієнтири енергетичної політики ЄС та України. Технології та інжиніринг, № 4(9), 2022. С.17-34. DOI: https://doi.org/10.30857/2786-5371.2022.4.2

3. План відновлення України. URL: https://recovery.gov.ua

4. Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 липня 2018 р. № 1024-р (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 жовтня 2021 р. № 1036-р). URL: https://me.gov.ua/download/ba4565a8-544b-4c90-af84-49b2b718f629/file.pdf

5. Bataille C., Waisman H., Colombier M., Segafredo L., Williams J., Jotzo F. The need for national deep decarbonization pathways for effective climate policy. Climate Policy. 2016. Vol. 16. Sup. 1. P. S7-S26. https://ideas.repec.org/a/taf/tcpoxx/v16y2016isup1ps7-s26.html

6. European Commission. The EU's 2021-2027 long-term budget and NextGenerationEU: Facts and figures. Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021.16 p. https://op.europa.eu/s/AdJg

7. Fankhauser, S., Smith, S.M., Allen, M. *et al.* The meaning of net zero and how to get it right. *Nat. Clim. Chang.* 12, 15–21 (2022). https://doi.org/10.1038/s41558-021-01245-w

8. Daniel Huppmann, Elmar Kriegler, Volker Krey, Keywan Riahi, Joeri Rogelj, Steven K. Rose, John Weyant, Nico Bauer, Christoph Bertram, Valentina Bosetti, Katherine Calvin, Jonathan Doelman, Laurent Drouet, Johannes Emmerling, Stefan Frank, Shinichiro Fujimori, David Gernaat, Arnulf Grubler, Celine Guivarch, Martin Haigh, Christian Holz, Gokul Iyer, Etsushi Kato, Kimon Keramidas, Alban Kitous, Florian Leblanc, Jing-Yu Liu, Konstantin Löffler, Gunnar Luderer, Adriana Marcucci, David McCollum, Silvana Mima, Alexander Popp, Ronald D. Sands, Fuminori Sano, Jessica Strefler, Junichi Tsutsui, Detlef Van Vuuren, Zoi Vrontisi, Marshall Wise, Runsen Zhang. IAMC 1.5°C Scenario Explorer and Data hosted by IIASA. *International Institute for Applied Systems Analysis & Integrated Assessment Modeling Consortium*. (2018) 10.22022/SR15/08-2018.15429

9. European Commission. The European Green Deal. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels, 11.12.2019. COM(2019) 640 final. 24 p. https://commission.europa.eu/publications/communication-european-green-deal_en

10. International Energy Agency. World Energy Investment 2023. Paris: IEA Publications, 2023. 179 p. URL: https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2023

11. Regulation (EU) 2021/1119 of the European Parliament and of the Council of 30 June 2021 establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulations (EC) No 401/2009 and (EU) 2018/1999 (European Climate Law). Official Journal of the European Union. L 243. 9.7.2021. P. 1-17. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R1119

12. Roelfsema, M., van Soest, H. L., Harmsen, M., van Vuuren, D. P., Bertram, C., den Elzen, M., Höhne, N., Iacobuta, G., Krey, V., Kriegler, E., Luderer, G., Riahi, K., Ueckerdt, F., Després, J., Drouet, L., Emmerling, J., Frank, S., Fricko, O., Gidden, M., ... Vishwanathan, S. S. (2020). Taking stock of national climate policies to evaluate implementation of the Paris Agreement. *Nature Communications*, *11*(1), Article 2096. https://doi.org/10.1038/s41467-020-15414-6

*References*

1. Bataille, C., Waisman, H., Colombier, M., Segafredo, L., Williams, J., & Jotzo, F. (2016). The need for national deep decarbonization pathways for effective climate policy. *Climate Policy*, *16*(Sup 1), S7-S26. https://doi.org/10.1080/14693062.2016.1173005

2. Bohun, V. (2025). Derzhavna klimatychna polityka Ukrainy: pravova evoliutsiia [State climate policy of Ukraine: legal evolution]. *Economics and Law*, *77*(2), 101–112. https://doi.org/10.15407/econlaw.2025.02.101

3. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021). *Stratehiia nyzkovuhletsevoho rozvytku Ukrainy do 2050 roku* [Low-emission development strategy of Ukraine

until 2050] (Order No. 1024-r, as amended by Order No. 1036-r). https://me.gov.ua/download/ba4565a8-544b-4c90-af84-49b2b718f629/file.pdf

4. European Commission. (2019). *The European Green Deal* (COM(2019) 640 final). https://commission.europa.eu/publications/communication-european-green-deal_en

5. European Commission. (2021). *The EU's 2021-2027 long-term budget and NextGenerationEU: Facts and figures*. Publications Office of the European Union. https://op.europa.eu/s/AdJg

6. Fankhauser, S., Smith, S. M., Allen, M., Axelsson, K., Hale, T., Hepburn, C., Kendall, C., Khosla, R., J. McGlade, J., Mitchell, J., Myhrvold, N. P., Peng, S., Seddon, N., & Wetzer, T. (2022). The meaning of net zero and how to get it right. *Nature Climate Change*, *12*, 15–21. https://doi.org/10.1038/s41558-021-01245-w

7. Huppmann, D., Kriegler, E., Krey, V., Riahi, K., Rogelj, J., Rose, S. K., Weyant, J., Bauer, N., Bertram, C., Bosetti, V., Calvin, K., Doelman, J., Drouet, L., Emmerling, J., Frank, S., Fujimori, S., Gernaat, D., Grubler, A., Guivarch, C., ... Zhang, R. (2018). *IAMC 1.5°C Scenario Explorer and Data hosted by IIASA*. International Institute for Applied Systems Analysis & Integrated Assessment Modeling Consortium. https://doi.org/10.22022/SR15/08-2018.15429

8. International Energy Agency. (2023). *World Energy Investment 2023*. IEA Publications. https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2023

9. Kuznietsova, O. O., Yastremska, L. S., Korniienko, I. M., & Baranovskyi, M. M. (2022). Ekolohichni oriientyry enerhetychnoi polityky YeS ta Ukrainy [Ecological guidelines of the energy policy of the EU and Ukraine]. *Tekhnolohii ta inzhynirynh [Technologies and Engineering]*, *4*(9), 17-34. https://doi.org/10.30857/2786-5371.2022.4.2

10. *Plan vidnovlennia Ukrainy* [Ukraine Recovery Plan]. (n.d.). https://recovery.gov.ua

11. Regulation (EU) 2021/1119 of the European Parliament and of the Council of 30 June 2021 establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulations (EC) No 401/2009 and (EU) 2018/1999 (European Climate Law). (2021). *Official Journal of the European Union*, L 243, 1-17. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R1119

12. Roelfsema, M., van Soest, H. L., Harmsen, M., van Vuuren, D. P., Bertram, C., den Elzen, M., Höhne, N., Iacobuta, G., Krey, V., Kriegler, E., Luderer, G., Riahi, K., Ueckerdt, F., Després, J., Drouet, L., Emmerling, J., Frank, S., Fricko, O., Gidden, M., ... Vishwanathan, S. S. (2020). Taking stock of national climate policies to evaluate implementation of the Paris Agreement. *Nature Communications*, *11*(1), Article 2096. https://doi.org/10.1038/s41467-020-15414-6